

LUND
UNIVERSITY

En studie av företags ansvar i avseende förverkligandet av mänskliga rättigheter utifrån Kimberley processen och Dodd Frank Act sektion 1502

Emily Jarl

Mänskliga rättighetsstudier

MRSK30 Höstterminen 2012

Handledare: Andreas Tullberg

Abstract

Stora delar av befolkningen på den afrikanska kontinenten lider av de brott som sker dagligen mot de mänskliga rättigheterna. Tortyr, mord, slaveri och systematiska våldtäkter av civilbefolkningen är ett faktum i ett flertal afrikanska länder.

Den internationella handeln i avseende naturresurser från Afrika, såsom diamanter och andra mineraler finansierar en stor del av det våld och människorättsbrott som sker.

Syftet med denna studie är att studera vilket ansvar företag har i förverkligandet av MR utifrån två internationella överenskommelser, Dodd Frank Act sektion 1502 och Kimberley processen. Dessa innefattar olika krav och de lägger olika vikt vid företags roll i MR frågan, på grund av detta är det intressant att studera dem i en komparativ analys för att bringa klarhet och besvara frågan om företag har något ansvar att uppfylla eller förverkliga MR och vilka krav de ställer på corporate social responsibility.

Studiens slutsats är att Dodd Frank Act sektion 1502 och Kimberley processen kräver ansvar av företag i avseende att förverkliga och uppfylla de krav lagen respektive resolutionen innebär, dessa krav är till fördel för förverkligandet av MR. Studien framhäver att ett ökat företags ansvar förenklas genom internationellt erkänt konsensus kring corporate social responsibility begreppet.

Nyckelord: *Kimberley Processen, Dodd Frank Act sektion 1502, Corporate social responsibility, Konfliktmineraler, Demokratiska Republiken Kongo, Ekonomisk globalisering.*

Abstract

A substantial part of the population on the African continent suffers massive human rights crimes. Torture, murder, enslavement and systematic rape of civilians occur on a daily basis in several African countries.

The international trade of natural resources from Africa, such as diamonds and other minerals, finances violence and immense human rights violations.

The purpose of this study is to examine the responsibilities of companies in the realization of human rights from two international agreements, Dodd Frank Act Section 1502 and the Kimberley process. These include different requirements and they put different emphasis on the role of corporations in human rights issue, because of this, it is interesting to study them in a comparative analysis to clarify and answer the question of whether firms have any liability to fulfill or realize human rights and what requirements they impose on corporate social responsibility. The study concludes that the Dodd Frank Act Section 1502 and the Kimberley Process requires responsibility of companies in regard to realize and fulfill the requirements of the Act and the resolution implies. These requirements are beneficial to the realization of human rights. The study highlights that increased corporate responsibility is facilitated by internationally recognized consensus on corporate social responsibility concept.

Keywords: Kimberley Process, the Dodd Frank Act Section 1502, Corporate Social Responsibility, Conflict Minerals, Democratic Republic of Congo, Economic globalization.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	4
Förkortningar	5
1 Inledning	6
1.1 Disposition	7
1.2 Problemformulering, Syfte och frågeställning	8
1.3 Material och avgränsningar	10
1.4 Primär och sekundärmaterial	11
1.5 Källkritik	12
2 Teori och Metod	13
2.1 Begrepp	16
3 Ekonomisk Globalisering	17
3.1 Kimberleyprocessen	20
3.2 Kimberley Process Certification Scheme	22
3.3 Extractive Industries Transparency Initiative	24
3.4 Dodd Frank Act sektion 1502	26
3.5 Dodd Franks riktlinjer och krav	28
3.6 KPCS svagheter och effekt	29
3.7 Dodd Franks brister	32
4 SWOT analys	33
4.1 SWOT analys av KP	34
4.2 SWOT analys av Dodd Frank sektion 1502	36
4.3 Komparativ analys av KPCS och Dodd-Frank Sektion 1502	37
5 Diskussion	39
5.1 Slutsats	41
6 Referenser och Litteratur	43

Förkortningar

CSR Corporate social responsibility

DR Kongo Demokratiska republiken Kongo

DF Dodd Frank Act

DDI Diamond Development Initiative

EITI Extractive Industries Transparency Initiative

FN Förenta Nationerna

FDI Foreign Direct Investment

KP Kimberley Process

KPCS Kimberley Process Certification Scheme

MR Mänskliga Rättigheter

MNC Multinational Corporation

NGO Non-Governmental Organization

OECD Organisation for Economic Co-operation and Development

SEC US Securities and Exchange Commission

1 Inledning

David Keen har skrivit en artikel i tidskriften *The Guardian* i november 2001, ett kort utdrag ur artikeln följer nedan:

“By now we are all familiar with the day when the world changed and unspeakable acts of terror took the lives of more than 5,000 civilians. I am referring, of course, to January 6, 1999, when rebel gunmen killed, maimed and raped their way across Freetown, Sierra Leone’s capital.”¹

11 september och Twin Towers är vad majoriteten tänker på när man läser den första meningen, och det är just det som är Keens poäng. Brotten som sker dagligen i Afrika får inte samma uppmärksamhet som de terrorbrott som drabbar västvärlden. Miljontals människor har mist sina liv på grund av våldet den illegala handeln med konfliktmineraler skapar. Handeln med konfliktmineraler finansierar krig i ett flertal afrikanska länder, samtidigt som den försörjer många familjer. Exemplet på katastrofala följder naturresurserna kan föra med sig är många. Flertalet länder i Afrika har genomlidit svåra tider på grund av komplexa orsaker som bland annat är orsakat av kolonialismens arv, kampen om naturresurser, och svaga stater.

I dagsläget är östra DR Kongo hårt drabbat av väpnade konflikter, våld, mord, våldtäkter och massflyktingströmmar, mycket på grund av att de olika rebellgrupperna kan finansiera sin fortsatta kamp genom försäljning av konfliktmineraler. Även en stor del av Zimbabwes befolkning är drabbad av omfattande våld, till följd av diamantutvinningen.

Frågan är vad företag som ligger bakom den internationella handeln bidrar med. Bidrar de till våldet och missförhållanden genom sin ignorans gentemot ”corporate social responsibility” (CSR) och befintliga normer inom mänskliga rättigheter, eller bidrar de till ekonomisk utveckling? Svaret varierar givetvis från företag till företag men med mycket makt medföljer mycket ansvar. Om företag som köper dessa mineraler är medvetna om att de har skövlat många liv för att de ska möjliggöra en ekonomisk vinst vill man tro att företag tar sitt ansvar och avslutar sådan handel. Dessa industrier omsätter ofantliga summor varje år, enbart diamanthandeln uppgår till ungefärliga 56 billioner amerikanska dollar årligen.²

¹ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 186.

² Wright, Clive, *Tackling Conflict Diamonds: The Kimberley Process Certification Scheme*. 2004. International Peacekeeping, Vol.11, <http://www.artsrn.ualberta.ca/courses/PoliticalScience/474A1/documents/CliveWrightTacklingConflictDiamondsKimberleyProcess.pdf>, s, 697, (hämtad 2012-12-18).

Archie B Carrol benämner sådana företag som, helt enkelt omoraliska.³ Mänskliga rättigheter är politik och politik är pengar. Oavsett om företag har vetskap om varifrån mineralerna härstammar och hur de har hanterats, så exporteras stora mängder konfliktmineraler från afrikas kontinent årligen. Detta faktum tillsammans med att Afrika är en av de rikaste kontinenterna i avseende naturtillgångar samtidigt som dess befolkning är bland de fattigaste i världen är en tydlig indikation på att kontinenten och befolkningen töms på resurser och att pengarna försvinner på andra sätt än att de investeras i samhällsfunktioner såsom sjukvård och annat.

Är det staten man ska hålla ansvarig, eller ska omvärlden engagera sig mer i frågan eller ska företagen ta mer ansvar? Olika internationella projekt och insatser har genomförts för att försöka motarbeta och försvåra den handel som drabbar oskyldiga människor. Två av dessa projekt är utvalda i denna studie för att studeras närmare. De har olika sätt att hantera problematiken på men har snarlika mål och syften.

År 2000 skapades *Kimberley Process Certification Scheme* (KPCS) för att på sikt stoppa den illegala handeln med konflikt diamanter som finansierar illegalt våld och rebellgrupper.⁴ KPCS har liknande syfte som den i nuläget ännu inte implementerade amerikanska lagen Dodd Frank act sektion 1502. Dodd Frank (DF) berör konfliktmineraler och är främst riktat till DR Kongo och angränsande länder, varav Kimberley processen inte är riktat till ett specifikt land utan ett specifikt mineral, nämligen diamanter.

Genom att studera dessa olika former av reglering är det möjligt att utröna vilken roll företag anses ha för förverkligandet av mänskliga rättigheter, utifrån dessa dokument.

1.1 Disposition

Studien försöker genom sitt upplägg presentera de olika delarna som är av vikt för läsaren i en berättigad ordning. De olika områdena beskrivs och förtydligas för att sedan återkomma i en analys och komparativ analys i studiens slutfas.

Studien börjar med beskrivning av problemformuleringen, syfte och frågeställning i det

³ Carroll, Archie B, *The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders*, Business Horizons 1991, s, 47.

⁴ Kimberley process, *KP Basic*, www.kimberleyprocess.com,
<http://www.kimberleyprocess.com/web/kimberley-process/kp-basics> (hämtad 2012-12-13).

första stycket, därefter följer en beskrivning av materialet som har använts i studien och vilka avgränsningar som är utförda.

Kapitel 2 behandlar studiens teori och metod och förtydligar de begrepp som är återkommande i studien. I kapitel 3 behandlas den ekonomiska globaliseringen för att öka förståelsen för studiens valda ämne och frågeställning utifrån David L Richards och Ronald D Gellens teorier. Kapitel 3 fortsätter med att beskriva och förtydliga Kimberley Processen, Kimberley Process Certification Scheme, Extractive Industries Transparency Initiative och Dodd Frank Act sektion 1502.

Efter detta har en djupare förståelse kring Kimberleyprocessen och Dodd Frank skapats och studien fortsätter i kapitel 4 med att applicera och diskutera begreppet Corporate social responsibility för att sammanföra de olika delarna och aspekterna i studien, därefter följer en SWOT analys av Kimberley processen och Dodd Frank sektion 1502. Efter analyserna följer en sammanfattande text utifrån resultatet på analyserna och slutligen följer en diskussion och en slutsats för att efter bästa förmåga besvara studiens frågeställning. Studien avslutas med en referenslista.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Våldet som sker i Afrika är ett ständigt aktuellt ämne. Efter en fördjupningskurs i mänskliga rättigheter med perspektivfokus på DR Kongo upplevdes en svårighet att lämna den afrikanska kontinenten. Valet blev följdaktningen en fördjupning i en del av problematiken. Den ofantliga komplexitet som återfinns i Afrika och dess historia gör forskningen svårare och slutsatser är svåra att dra utan att beakta denna komplexitet. På grund av detta valde jag att lägga fokus på de regelverk som utformats för att förbättra situationen och för att försvåra den illegala handeln som finansierar en stor del av det våld som drabbar civila. Tanken att jämföra Dodd Frank Act sektion 1502 (DF) och Kimberley Process Certification Scheme (KPCS) grundades i att de är försök till att minska våldet genom olika former av reglering av handel, transparens och olika krav på olika aktörer.

Kimberley processen skapades för att stoppa den illegala handeln med diamanter som finansierar illegala grupperns våld för att överta makten från den sittande regeringen.

Dodd Frank sektion 1502 har utformats för att stoppa våldet mot civila i DR Kongo (och angränsande länder) som utvinning, brytning och försäljning av konfliktmineraler ligger bakom. Tydligt är att KP och DF har ett snarlikt mål och syfte; stoppa våldet som drabbar

civila. Genom att utföra en analys av dessa visar studien på de svagheter och styrkor, olikheter och likheter samt möjligheter och eventuella hot de kan innebära.

Kimberleyprocessen har på många sätt varit framgångsrik samtidigt som den har stora brister, och den är i dagsläget oförmögen att aktivt kräva ansvar från stater delvis på grund av att KPCS är frivillig och att KPCS definition av vilka aktörer som kan anses skyldiga att bryta mot KPCS krav och riktlinjer i avseende utvinning och handel med konfliktdiamanter inte omfattar stater. Detta har gett ödesdigra konsekvenser på många platser i Afrika. Likaså har DF i nuläget orsakat en bojkott av DR Kongos mineraler som drabbar civila och har istället ökat smuglingen av mineraler.⁵

Syftet med denna uppsats är att utröna vilken ansvar företag anses i förverkligandet av MR utifrån dessa två dokument. Genom att analysera KPCS och Dodd Frank sektion 1502 med ett perspektiv på MR och Corporate Social Responsibility (CSR) besvaras frågeställningen. Utifrån denna analys är det möjligt att utföra en komparativ studie. Studien bidrar med en analys som visar svagheter och styrkor, vidare analyseras respektive resolution/lagtext för att belysa hur dessa hanterar företags ansvar gällande handel. Detta är intressant på grund av att det konfliktmineralbaserade våldet i Afrika fortsätter trots hårdare reglering, lagar, certifieringskrav, gränskontroller, och internationella resolutioner.

Uppsatsen undersöker huruvida Kimberley processen samt Dodd Frank sektion 1502 bidrar till upprätthållandet av de mänskliga rättigheterna, utifrån processernas svagheter, styrkor, möjligheter och hot. Därefter kan studien besvara frågeställningen som följer nedan.

Har företag ett ansvar gentemot MR utifrån dessa dokument?

För att besvara huvudfrågan måste en del underfrågor besvaras och en del frågetecken behöver rätas ut. Underfrågorna som följer nedan hjälper till att besvara huvudfrågan.

Vilken roll bör företag spela i förverkligandet av MR utifrån dessa dokument?

Vilka brister/fördelar har Kimberley processen?

Vilka brister/fördelar har Dodd Frank?

⁵ Hansson Marcus, Bjurbo Peter, *Kan certifiering stoppa konfliktmineralerna?*, Sveriges Radio, 2012-05-02, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3345&artikel=5089949>, (hämtad 2012-12-27).

Vilken utformning av dessa två ”resolutioner” har bäst möjlighet att uppfylla och upprätthålla mänskliga rättigheter, är det strikta regelverk och traktat eller resolutioner som är ett resultat av ett frivilligt samarbete?

1.3 Material och avgränsningar

Att finna material till denna studie visade sig vara en svårighet. Det finns överraskande lite material att tillgå inom ämnet. Det finns en mängd litteratur inom ämnen som berör så kallade blodsdiamanter och diverse historiebrevningar av de brott som har skett och sker på grund av konfliktmineraler och beskrivningar av den politiska situationen i drabbade länder, dock visade det sig svårt att hitta material som behandlar KPCS och DF på ett objektivt sätt utan att göra en så kallad ”shaming and blaming”. Parallellen mellan KP, DF och CSR har jag inte funnit material om. Desto mer litteratur fanns att finna kring CSR. Litteraturen som har valts till detta arbete är relevant och av vikt för ämnet och frågeställningen.

Kimberley resolutionen och Dodd Frank lagtexten som återfinns på deras hemsida är av vikt för detta arbete. Litteratur och vetenskapliga artiklar som berör ämnet har även en stor plats och är en viktig källa. Hemsidor, dels Kimberley processens hemsida och US Securities and Exchange Commissions hemsida men även andra internetbaserade källor i form av nyhetsartiklar och rapporter från diverse organisationer används som material för undersökningen. Litteraturen som har studerats för att besvara frågeställningen berör komplikationerna med konfliktmineraler och komplexiteten av implementering av diverse statliga och internationella förändringar för att påverka de olika konflikter och våld som härrör från illegal utvinning och handel med mineraler i Afrika.

David L Richards och Ronald D Gelleny kapitel om ekonomisk globalisering i Michael E Goodhart antologi *Human rights: politics and practice*, hjälper till att förtydliga orsaker och effekter av företags investeringar i underutvecklade länder.

Ian Smillies bok bidrar med skildringar från bland annat Sierra Leones politiska spel. Sektion 1504 i Dodd-Frank Act berör handel med konfliktmineraler, sektionen har slående likheter med Extractive Industries Transparency Initiatives syfte och mål. Dock är sektion 1504 inte av samma vikt för detta arbete som sektion 1502, därför kommer sektion 1504 inte beaktas i detta arbete. Däremot har Extractive Industries Transparency Initiative fått

ta en liten del i studien på grund av dess likhet med Dodd Frank, och att den bidrar med en intressant aspekt på ämnet. Extractive Industries Transparency Initiative har skapats för att främja och stödja öppenhet mellan stater och företag kring sina ekonomiska förehavanden i avseende naturresurser sinsemellan.

Sektion 1502 i Dodd Frank är omfattande och enbart de delar som anses vara av vikt för att besvara frågeställningen kommer att tas upp i detta arbete på grund av arbetets omfattning.

1.4 Primär- och sekundärmaterial

Primärmaterialet i denna studie är “*Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act*”(DF), med fokus på sektion 1502 och *Kimberley Process Certification Scheme* (KPCS). Dessa texter är utformade med tydliga krav, mål och hur dessa ska uppfyllas men i olika kontexter.

Kimberley processens certifikat är en resolution skapat av ett internationellt samarbete med mål att minska och slutligen stoppa illegal utvinning och handel med rådiamanter.⁶

Dodd Frank Act sektion 1502 är den sektionen i det omfattande och komplexa regelverk USA har utformat som berör handel med konfliktmineraler från främst DR Kongo.⁷

Vidare är David L Richards och Ronald D Gellenys teorier i avseende ekonomisk globalisering och mänskliga rättigheter som återfinns i Michael E Goodharts bok *Human rights: politics and practice*, ovärderlig i arbetet för att bringa förståelse kring utländska investeringar och företags problematik kring CSR och MR. Likaså är EUs *A renewed EU strategy for Corporate Social Responsibility* av vikt för EUs riktlinjer avseende Corporate social responsibility (CSR). Trots Archie B Carrol intressanta teorier, artiklar och åsikter kring CSR valdes andra definitioner i denna studie, nämligen utifrån Anna Remišová och Zuzana Búciová artikel *Measuring corporate social responsibility towards employees*, och Alexander Dahlsruds artikel *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions* ligger till grunden för studiens analys. Anna Remišová och Zuzana Búciová definition av CSR och Alexander Dahlsruds definition samt FNs principer kring MR och sociala levnadsförhållanden är av största vikt. Sekundärt material för att undersöka effekterna, följderna och komplexiteten av Kimberleyprocessen är bland annat en artikel skriven av Julie Elizabeth Nichols ”*A conflict of Diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe`s marange*

⁶ Kimberley process, *KP Basic*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/web/kimberley-process/kp-basics> (hämtad 2012-12-01).

⁷ Wallström Margot, *Ny lag kan stoppa våldtäkterna*, Svenska Dagbladet, 2012-03-08, http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/ny-lag-kan-stoppa-valdtakterna_6908337.svd, (Hämtad 2013-01-08).

diamond fields” och Ian Smillies bok ”*Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*”. Julie Elizabeth Nichols artikel är intressant för ämnet då hennes artikel berör en specifik problematik kring Kimberley processen, nämligen hur processen har misslyckats i Zimbabwe. Hur och varför diskuteras och förtydligas i arbetet. Ian Smillies bok bidrar med intressanta skildringar från både Sierra Leone och DR Kongo, hans bok skildrar även det politiska spelet som pågår. Likaså ett working paper som berör Dodd-Frank lagen författat av Laura E. Seay ”*What’s Wrong with Dodd-Frank 1502? Conflict Minerals, Civilian Livelihoods, and the Unintended Consequences of Western Advocacy*”, berör de komplikationer DF kan innebära.

Vidare används Kimberley processens hemsida som en viktig källa för att tolka KPCS och dess syfte. Även Extractive Industries Transparency Initiatives (EITI) hemsida är en viktig källa för information om EITIs rekommendationer, krav och principer som är utformade för att öka transparensen hos företag och har tydliga kriterier för medlemskap, principer, rekommendationer och krav.

Utöver detta material kommer andra vetenskapliga artiklar beröras, internet sidor och även nyhetsartiklar.

1.5 Källkritik

De olika källorna som använts i denna studie är av varierande pålitlighet. Dokumenten Dodd Frank sektion 1502 och KPCS är offentliga dokument som är tolkade i denna text utav författaren. Tolkningar innebär alltid en risk för objektiviteten, dock är inte några personliga åsikter beaktade utan dokumenten är analyserade utifrån de faktiska texterna, kraven, bestämmelserna och rekommendationerna. Utifrån detta är dessa två källor i högsta grad pålitliga.

Vidare har ett antal vetenskapliga artiklar använts som betraktas pålitliga utifrån kraven som ställs på att en artikel benämns som vetenskaplig.

Tidningsartiklar har inte använts i någon stor utsträckning i detta arbete, dock förekommer några artiklar som källor. Dessa ska inte betraktas som hundra procent pålitliga.

Litteraturen som används för att besvara frågeställningen betraktas som pålitlig och objektiv.

Kimberley processens hemsida förespråkar givetvis fördelarna med KP och sidan innehåller inget kritiskt material i avseende brister i KP. Så utifrån vetenskapen om det, är

hemsidan pålitlig men berör inte de mindre positiva aspekterna. Likaså EITIs hemsida, förespråkar fördelarna med deras mål om ökad öppenhet i avseende företag och staters ekonomi, med det i beaktning anser författaren att hemsidorna är pålitliga i sin information.

2 Teori och Metod

KPCS är framtaget genom internationellt samarbete mellan stater, civila organisationer och diamantindustrin, och Dodd Frank är ett amerikanskt, omfattande, statligt, strikt regelverk som berör handel med konfliktmineraler främst från DR Kongo och angränsande länder. Utifrån detta är det givande att jämföra de båda, likheter och olikheter. Teorin bakom denna studie är att utifrån ett perspektiv på företagsansvar, jämföra och analysera de båda dokumenten, för att utröna vilket ansvar dessa begär av företag i avseende uppfyllande och förverkligande av MR i internationell handel med mineraler. Studiens teoretiska utgångspunkt är således ur ett komparativt perspektiv. Genom ett perspektiv på företags ansvar gentemot MR möjliggör studien att studera kausaliteten mellan texterna, trots de stora och uppenbara skillnaderna har texterna samma mål och syfte. På grund av detta är det intressant att göra en komparativ studie av de båda.

Metoden för denna studie är att genom en komparativ teori utföra en SWOT analys av KPCS och Dodd Frank sektion 1502 ur ett Corporate social responsibility perspektiv. Utifrån detta kommer de att ställas mot varandra för att belysa deras skillnader och besvara hur dessa skillnader påverkar utfallet av lagen och resolutionens effekt ur ett människorättsperspektiv.

SWOT är en förkortning av strengths, weaknesses, opportunities och threats.⁸ Dessa fyra begrepp delas upp i externa och interna, styrkor och svagheter är interna, det vill säga att dessa kan påverkas inom organisationen, möjligheter och hot definieras som externa, det vill säga att utomstående aktörer och händelser kan påverka dessa.⁹ Analysen skapades av Albert S Humphrey under 60-talet och är en enkel form av analys som främst används inom företag för att belysa styrkor, svagheter, möjligheter och hot inom verksamheten för att förbättra

⁸ *Swot analysis*, https://depts.washington.edu/oei/resources/toolsTemplates/SWOT_analysis.pdf, (hämtad 2012-12-10).

⁹ *Swot analysis*, https://depts.washington.edu/oei/resources/toolsTemplates/SWOT_analysis.pdf, (hämtad 2012-12-10).

dess olika områden.¹⁰ Även om denna form av analys skapades i avseende företags utveckling är denna form av analys applicerbar på de flesta områden om man ändrar perspektivet och definierar vad man analyserar utifrån vilken kontext. Valet att använda mig av en SWOT analys i denna studie föll sig naturligt då syftet med studien är att belysa just dessa delar av KPCS och DF, som är väldigt olika på många sätt men i grunden har de samma mål och syfte. SWOT analysen i denna studie har några förändringar från dess klassiska utformning för att fungera som analysform inom detta ämne.

För att ha en utgångspunkt i analysen så appliceras begreppet corporate social responsibility istället för det klassiska företag utvecklings perspektivet. Corporate social responsibility har dessvärre olika definitioner, EU kom nyligen med en ny definition på CSR begreppet, nämligen; ”the responsibility of enterprises for their impacts on society”.¹¹ Utifrån detta är tolkningen att företag borde interagera sociala, miljömässiga, etiska, och MR processer i företagen. Detta kan verka ganska uppenbart, men desto mer litteratur man finner desto mindre konsensus råder det om vad CSR faktiskt innebär och vad det är som förväntas av ett företag. I denna studie föll valet på fyra olika definitioner och aspekter av CSR. Dessa olika definitioner valdes för att de bidrar med en bredare förståelse och en bredare objektivitet än om enbart en definition och aspekt hade använts.

Studien utgår ifrån en av Anna Remišová och Zuzana Búciová’s definition som belyser rättsligt ansvar, Alexander Dahlsruds definition som omfattar frivilligt arbete och det sociala förhållandet mellan företag och samhälle, och på vad CSR innebär utifrån FN’s principer kring MR. Dessa innebär olika ansvarsområden för företag.

Anna Remišová och Zuzana Búciová’s delar upp CSR i tre applicerings områden, legal responsibility, economic responsibility, och ethical responsibility.¹² I denna kontext kommer analysen utgå ifrån ett av dessa tre områden. Nämligen legal responsibility (översätts framöver i texten till rättsligt ansvar).

Rättsligt ansvar innebär utifrån Anna Remišová och Zuzana Búciová’s definition, relationen mellan ett företag och en ”stakeholder”. Att företaget följer gällande lagstiftning

¹⁰ Swot analysis, https://depts.washington.edu/oei/resources/toolsTemplates/SWOT_analysis.pdf, (hämtad 2012-12-10).

¹¹ European Commission, *Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions*, Brussels, 25-10-2011, COM (2011) 681 final, s, 6. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF> (hämtad 2012-12-21).

¹² Remišová Anna, och Zuzana Búciová, *Measuring corporate social responsibility towards employees*, Journal For East European Management Studies 17, no. 3, ISSN: 09496181, s, 277.

och tar sitt rättsliga ansvar gentemot sina intressenter.¹³

”The voluntariness dimension” och ”the social dimension” är två av Alexander Dahlsruds fem definitioner på *corporate social responsibility*.¹⁴ Voluntariness begreppet är baserad på etiska värderingar, utan rättsliga skyldigheter och baserad på frivillighet.¹⁵ Med detta menar Dahlsrud det arbete företag utför utöver regulatoriska krav för att förbättra företagets CSR och påverkan i det samhälle företaget verkar. The social dimension innebär relationen mellan företag och det samhälle företaget verkar i, alltså hur företaget påverkar samhället och om företaget bidrar till samhället.¹⁶

EUs aspekt på CSR utifrån MR belyses utifrån FNs principer kring CSR. Det vill säga de internationellt erkända principerna och riktlinjer i avseende mänskliga rättigheter, som härrör från internationella deklamationer, nämligen, The Universal Declaration of Human Rights.¹⁷ Principen är: “businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights; and make sure that they are not complicit in human rights abuses”¹⁸.

Alltså utgår analysen utifrån Anna Remišová och Zuzana Búciová definition på vad CSR innebär, som artikeln *Measuring corporate social responsibility towards employees* behandlar, samt utgår analysen utifrån Alexander Dahlsruds dimensioner och definitioner och slutligen utifrån FNs princip i avseende MR inom CSR.

Valet av olika definitioner av olika forskare är på grund av att det inte råder konsensus kring CSR, så valet blev en kombination av dessa olika definitioner för att studien ska bli bred och så objektiv som möjligt samt ge en tydlig utgångspunkt i analysen.

Socialt förhållande mellan företag och samhälle, företags rättsliga ansvar gentemot dess intressenter, företags MR, och slutligen företags frivilliga arbete. Dessa placeras i analysen

¹³ Remišová Anna, och Zuzana Búciová, *Measuring corporate social responsibility towards employees*, Journal for East European Management Studies 17, no. 3, ISSN: 09496181, s, 277.

¹⁴ Dahlsrud Alexander, *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions*, Department of Industrial Economics and Technology Management, Faculty of Social Science and Technology Management, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway, s, 4.

¹⁵ Dahlsrud Alexander, *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions*, Department of Industrial Economics and Technology Management, Faculty of Social Science and Technology Management, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway, s, 4.

¹⁶ Dahlsrud Alexander, *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions*, Department of Industrial Economics and Technology Management, Faculty of Social Science and Technology Management, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway, s, 4.

¹⁷ European Commission, *Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions*, Brussels, 2011-10-25, COM (2011) 681 final, s, 6, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>, (hämtad 2012-12-22).

¹⁸ United Nations Global Compact, *The Ten Principles*, <http://www.unglobalcompact.org/aboutthegc/thetenprinciples/index.html>, (hämtad 2012-12-26).

som rubriker i en enkel form av SWOT analys, där det under varje rubrik följer en styrka, svaghet, möjlighet och ett potentiellt hot från respektive text (DF och KPCS). För att bringa klarhet i hur analysen ser ut följer ett smakprov nedan.

Styrkor (interna)	Svagheter (interna)	Möjligheter (externa)	Hot (externa)
Sociala	Sociala	Sociala	Sociala
Rättsligt ansvar	Rättsligt ansvar	Rättsligt ansvar	Rättsligt ansvar
MR	MR	MR	MR
Frivillighet	Frivillighet	Frivillighet	Frivillighet

Under varje begrepp (sociala, rättsligt ansvar, MR, frivillighet) följer en utvald effekt utifrån KPCS och DF för att förtydliga vilka effekter och vad dokumenten faktiskt innebär utifrån de valda definitionerna och perspektiven på MR och CSR.

2.1 Begrepp

För att denna studie ska uppfylla sitt syfte måste konsensus råda om vissa begrepp och vad som är rättighetsuppfyllande och vad som menas med det mest framgångsrika rättighetsuppfyllandet ur ett människorättsperspektiv.

Rättighetsuppfyllande i denna studie innebär att de internationella mänskliga rättighetsbestämmelserna uppfylls. Det vill säga att civila inte utsätts för våld, tortyr, tvång, våldtäkt, slavarbete, utan att deras mänskliga rättigheter upprätthålls av den regerande staten. Utifrån detta är givetvis det mest framgångsrika rättighetsuppfyllandet det som bidrar mest till upprätthållandet av MR och innehåller minst rättighets kränkningar i förhållande till något annat, här i utfallet av två dokument.

Människorättsperspektiv innebär att dokumenten analyseras med ett underliggande perspektiv på mänskliga rättigheter .

Benämningen på vad som är människorättskränkningar utgår från de internationella dokument såsom UDHR och de normer som råder som berör MR.

Konfliktmineraler, konfliktdiamanter och så kallade blodsdiamanter är namn på olika mineraler eller ädelstenar exempelvis diamanter och guld som utvinns under illegala förhållanden av väpnade grupper som ofta använder extremt våld mot civila.

3 Ekonomisk globalisering

Är utländska företags investeringar i ett land som har svaga kapacitetsresurser möjligheten till utveckling och välstånd eller bidrar dessa till våld och människorättskränkningar? Svaret på den frågan skiljer sig givetvis från fall till fall. Det finns företag som exempelvis British Petroleum som har investerat i kylanläggningar i Zambia för att bevara vaccin mot malaria till civilbefolkningen.¹⁹ Företaget Chevron har gjort investeringar i Nigerias vattenförsörjningssystem för att säkra rent vatten till befolkningen.²⁰ Likaväl finns det bevis för att Chevron har begått människorättskränkningar i Nigeria och andra företag som Unocal är anklagade för att ha begått mord, våldtäkter, slavarbete och andra kränkningar i Myanmar under byggnationen av en pipeline.²¹ Så det finns två sidor av denna problematik, företags investeringar kan bidra till ekonomisk utveckling i landet som ökar möjligheterna för upprätthållandet av mänskliga rättigheter, investeringarna kan också bidra till våld, misär och ekonomisk uttömning av landets resurser till befolkningens förlust.

Vad företag får och inte får lov att göra skiljer sig från land till land, för att närma sig själva kärnan i denna problematik appliceras begreppet ”*corporate social responsibility*”(CSR). Begreppet började uppmärksammas när pionjären inom CSR, Howard R. Bowen under 1950-talet skrev boken ”*Social Responsibility of the Businessman*”.²² Efter Bowen har det tillkommit en mängd olika definitioner och teorier kring CSR, vad det faktiskt är, vad det innebär och vad som förväntas av företaget. Ett aktuellt exempel på att konsensus inte råder kring CSR kan ses i IKEAs katalog år 2012 då kvinnor togs bort från katalogen på grund av religiösa skäl i Saudiarabien.²³ Detta är ett exempel på hur olika normer i olika länder påverkar företags agerande, men även att företag kan ignorera grundläggande rättigheter när de verkar i länder som inte implementerar alla mänskliga rättigheter. På grund av detta är Anna Remišová, Zuzana Búciová och Alexander Dahlsrud definitioner intressanta då Remišová och Búciová ”rättsligt ansvar” innebär att företag ska följa gällande lagstiftning

¹⁹ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184.

²⁰ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184.

²¹ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 183.

²² Domènec Melé, *Corporate Social Responsibility Theories, The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*, Crane Andrew, Matten Dirk, McWilliams Abigail, Moon Jeremy, and Siegel Donald (red), Oxford University Press, Oxford Handbooks Online DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199211593.003.0003, s, 4.

²³ Hielle Lars-Peter, Milder Julia, *Inga kvinnor i saudisk IKEA-katalog*, 2012-10-01, Sveriges radio nyheter, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5290616>, (hämtad 2012-12-26).

och ta sitt rättsliga ansvar. Detta misslyckas på många platser men är av största vikt för att kräva ansvar av företag. "The voluntariness dimension" och "the social dimension" bidrar med företags ansvar gentemot det samhälle de påverkar på grund av den investering företaget har gjort. FNs riktlinjer kring hur MR ska uppfyllas utifrån dess definition på CSR bidrar med hur normen uppfattas. Slutligen är Dahlruds aspekt på frivilligt arbete intressant att beakta då det kan öka MNC policy kring CSR.

Richards och Gelleny förtydligar två olika synsätt på den ekonomiska globaliseringens effekter, den optimistiska synen, "Globalization and the road to Development" och den pessimistiska "Economic Globalization and the race to the bottom".²⁴ Globalization and the road to Development innebär att det finns två olika sätt för företag att investera i andra länder, genom "foreign direct investment" (FDI) eller genom "portfolio investments". FDI innebär att ett företag köper upp eller investerar i ett företag i ett annat land, detta kan då vara intressant för värdlandet då nya teknologier, arbetssätt, skatter och arbetstillfällen kan ges. Portfolio investment är en mer passiv form av investering som oftast gäller aktier och obligationer.²⁵

"Economic Globalization and the race to the bottom" innebär i enkla former att globaliseringen i detta avseende medför en tävlan mellan de underutvecklade länderna för att locka FDI, lägre löner, lägre skatter, som i sin tur medför sämre levnadsförhållanden för de civila. Ett utländskt företag kan se de ekonomiska fördelarna med att flytta en produktion eller köpa upp ett företag i ett underutvecklat land där lönerna är lägre och kraven på arbetsmiljö, säkerhet och andra fundamentala krav inte återfinns.²⁶

Theodore H. Moran ställer sig frågan varför det är så svårt att undersöka förhållandet mellan FDI och utveckling i sin artikel *Does Foreign Direct Investment Promote Development*, en av anledningarna tycks vara de olika åsikterna inom ämnet. Moran nämner tre olika ståndpunkter i avseende FDI och huruvida investeringar är till fördel för utveckling eller ej. De tre han nämner kallas *Washington Consensus Enthusiasm, Academic Skepticism, och Dirigisme Resurrected*.²⁷ De som är åsikten att all FDI är till fördel för värdlandet och enbart innebär fördelar för utvecklingen platsar bland Washington konsensus entusiasterna.

²⁴ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184-185.

²⁵ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184.

²⁶ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184-186.

²⁷ Moran Theodore H, Graham Edward M, och Blomström Magnus, *Does Foreign Direct Investment Promote Development?* Washington, DC: Institute for International Economics and the Center for Global Development. 2005. Paper: ISBN 0 881 32381 0, s, 2.

De akademiska skeptikerna anser enligt Moran att ”one dollar of FDI is worth no more and no less than a dollar of any kind of investment”.²⁸ Och slutligen beskriver Moran *Dirigisme Resurrected*, som är i enlighet med dirigismen och innebär i Morans kontext att värdlandet måste införa krav på investerare för att värdlandet ska utvecklas.²⁹

Trots de olika ståndpunkterna har kvantitativ forskning visat på en ökning av respekt för MR i länder där utländska investeringar har skett.³⁰ Studier tyder på att multinational corporations föredrar att investera i underutvecklade länder som har en regering som respekterar medborgliga, politiska och så kallade egendoms rättigheter, respekten för dessa innebär ett ökat skydd för utländska företag.³¹ Mocambique är ett exempel på lyckade FDI, landet var splittrat av inbördes stridigheter och okontrollerat våld under 80 och 90-talet, genom assistans från FN hölls demokratiska val och MR uppmärksammades.³² Därefter investerades enorma 6 miljarder dollar i allt från turism till gruvhållning i Mocambique.

Zimbabwe är ett exempel på motsatsen. Efter det att landet har haft en stor andel utländska investerare så har företag dragit sig ur investeringar och ur landet på grund av en längre tid av politisk oro, politiskt våld och en regering som inte respekterar medborgliga och politiska rättigheter.³³

En annan aspekt på företags investeringar i underutvecklade länder är den reklam det kan ge företaget. Ett företag som investerar i ett underutvecklat land och bidrar till främjandet av MR kan exempelvis sponsra en byggnation av en skola som då kan användas i en kampanj för att förbättra företagets image. Om ett företag däremot agerar i ”Avatar-anda” (film från 2009 som illustrerar ett företag som inte skyr några medel för att komma åt naturtillgångar där en ursprungsbefolkning lever) bidrar det inte till en förbättrad eller populär image av företaget. Det finns två läger inom finansvärlden i avseende hur företag ska blanda sig i moraliska och etiska frågor som rör MR, en del anser att företag har som syfte att öka vinsten

²⁸ Moran Theodore H, Graham Edward M, och Blomström Magnus, *Does Foreign Direct Investment Promote Development?* Washington, DC: Institute for International Economics and the Center for Global Development. 2005. Paper: ISBN 0 881 32381 0, s, 2.

²⁹ Moran Theodore H, Graham Edward M, och Blomström Magnus, *Does Foreign Direct Investment Promote Development?* Washington, DC: Institute for International Economics and the Center for Global Development. 2005. Paper: ISBN 0 881 32381 0, s, 2.

³⁰ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 188.

³¹ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 188.

³² Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 188.

³³ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 188.

för sina aktiehallare och att de inte ska anta en moralisk hållning. Ett citat av Milton Friedman som följer nedan, hämtat ur Richards och Gellenys kapitel visar tydligt den åsikten.

”There is one and only one social responsibility of business- to use its resources and engage in activities designed to increase its profits” Milton Friedman.³⁴

Nu är det tydligt vilka orsaker det finns för företag att investera i underutvecklade länder samt vilka nackdelar det kan innebära för investerare. Fortfarande är det staten som är ansvariga för att upprätthålla MR och se till att brott mot dessa inte sker gentemot sin befolkning. Företag har inte haft den rollen, speciellt inte företag som är utländska investerare. Med de dokument som analyseras i denna studie och litteraturen som använts för att genomföra studien kan man se att detta har successivt börjat förändras. Företag börjar få en större roll att fylla i avseendet att främja MR genom deras investeringar. Dokumenten som studeras i denna studie lägger ansvar på företag och stater på olika sätt och detta innebär givetvis olika utgångslägen för deras implementering och vad de kommer att kunna förändra, detta ska vi titta närmare på längre fram i studien, först går vi igenom vad dokumenten innebär vad de innehåller och vad de har för syfte och orsak.

3.1 Kimberleyprocessen

I en stad i Sydafrika florerade diamantindustrin under sent 1800-tal, och det mäktigaste företaget inom diamantindustrin föddes i denna stad. Staden fick sitt namn av en brittisk lord, nämligen Lord Kimberley.

Kimberley har under historiens gång blivit diamantindustrins medelpunkt och är det än idag.³⁵ På grund av detta historiska arv som Kimberley har uttrycker Ian Smillie en viss ironi att Sydafrikas minister för mineraler och energi, Phumzile Mlambo-Ngcuka, kallade NGOs, ledare inom diamantindustrin och representanter för länder som producerar eller hanterar diamanter, till ett möte i just Kimberley, Sydafrika i maj år 2000.³⁶

Mötet arrangerades för att diskutera de negativa effekter och de människorättsbrott

³⁴ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 189.

³⁵ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 178.

³⁶ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 178.

utvinningen och handeln med konfliktdiamanter orsakar och är ansvariga för. Ofantliga brott sker dagligen på grund av diamantutvinning och utvinning av andra dyrbara mineraler som säljs illegalt till övriga världen. Bilder på barn med avhuggna händer spreds över världen och brutaliteten och brotten mot de mänskliga rättigheterna började tas på allvar. En liknelse kan dras till Adam Hochschilds bok som beskriver terrorn i Kung Leopolds Kongo, skillnaden är att detta är i nutid och att det gäller diamanter och mineraler istället för elffenben och gummi.

Likaväl som Edmund Morel spred rapporter om terrorn i Kongo under sent 1890-tal, offentliggjorde människorätts organisationen Global Witness, en rapport som vittnade om olika människorättskränkningar i samband med utvinningen av diamanter. En av dessa rapporter "*A Rough Trade: The Role of Companies and Governments in the Angolan Conflict*" anklagade det världsledande företaget De Beers (grundat av Cecil John Rhodes) för att stödja rebellens utvinning av diamanter i Angola.³⁷ Rapporten var startskottet för en internationell kampanj som satte diamanthandeln i omvärldens fokus. Detta fick diamantindustrin och regeringar att agera och detta resulterade i Kimberley mötet och slutligen i KPCS. Global Witness släppte även en rapport vid namn "*A Crude Awakening*" som berörde Angolas oljeresurser, denna rapport och deras kampanj "*Publish What You Pay*" hade följande slogan; "a policy of full transparency in Angola and in other countries with similar problems of lack of transparency and government accountability".³⁸ Denna kampanj var en av grundorsakerna till att Tony Blair tillkännagav Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) i oktober 2002 under World Summit for Sustainable Development i Johannesburg. EITI återkommer vi till längre fram i studien.

Phumzile Mlambo-Ngcuka såg två delar av problematik, dels den humanitära och dels den ekonomiska.³⁹ Ian Smillie uttrycker att Phumzile Mlambo-Ngcuka såg den ekonomiska katastrofen som kunde drabba Sydafrika, Namibia och Botswana om blodsdiament kampanjen gick överstyr.⁴⁰

Kampanjen utfördes av olika NGOs med syftet att konsumenter skulle förknippa diamanter med olika människorätts brott, kampanjen hade liknelser med PETA's tidigare

³⁷ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 658.

³⁸ Extractive Industries Transparency Initiative, *The history of the EITI*, <http://eiti.org/eiti/history>, (hämtad 2012-12-23).

³⁹ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 178.

⁴⁰ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 178.

lyckade kampanj mot pälsindustrin.⁴¹ Avsikten var att konsumenterna skulle se det brutala våldet som utvinningen av diamanter var ansvariga för och därigenom skulle inte diamanter bevara den lyxiga statusen utan istället innebära ett bidrag till brutala övergrepp på kvinnor och barn. En stor skillnad i de båda kampanjerna som Julie Nichols Elizabeth tar upp i sin artikel är att pälsindustrin innebär att djur måste avlivas för att konsumenter vill klä sig i päls, däremot är inte alla diamanter de facto konfliktdiamanter. Alltså finns det en utväg för konsumenter att rättfärdiga de diamanter de har köpt som konfliktfria. Denna problematik gjorde att en kompromiss skedde mellan diamanter industrin (De Beers) och NGOs. Kompromissen var att begreppet konfliktdiamanter var det man förde kampanjen emot, och därigenom var det bara dessa diamanter som skulle förknippas med våldet och inte alla diamanter.

Mötet som arrangerades i Kimberley är unikt då det inkluderade så många olika aktörer och representanter från olika länder samt NGOs.

3.2 Kimberley Process Certification Scheme

Genom ett samarbete mellan stater, organisationer och diamanterindustrin skapades Kimberley processens certifieringssystem (KPCS). De olika aktörerna som deltog i processen att skapa KPCS hade alla olika mål med certifieringssystemet, företag ville inte att deras varor skulle bli förknippade med våld och krig för att detta skulle kunna minska försäljningen, NGOs deltog för att främja de mänskliga rättigheterna och stater ville kompromissa fram ett system som fungerade politiskt och kunde minska den illegala handeln som finansierar de beväpnade grupper som ofta har som mål att störta den sittande regeringen.⁴²

Julie Nichols Elizabeth beskriver i sin artikel vikten av att det världsledande företaget inom diamanterindustrin De Beers accepterade KPCS när den antogs, författaren hävdar att om De Beers inte hade antagit KPCS hade processen aldrig lyckats eller fått den uppmärksamhet den faktiskt har fått.⁴³ En anledning till att De Beers accepterade KPCS var på grund av den kompromiss som tidigare nämnts. Dels var den nödvändig för att De Beers skulle acceptera

⁴¹ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 657.

⁴² Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 652.

⁴³ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 658.

KPCS men kompromissen har dessvärre två sidor. Möjligtvis nödvändig men den innebär även ett stort bakslag för processens syfte, problematiken med kompromissen beaktas längre fram i studien.

Certifieringssystemet som KPCS står för innebär att deltagande länder måste garantera att de diamanter som finns i den lagliga handeln är konfliktfria och även förhindra att konfliktdiamanter cirkulerar i handeln.⁴⁴ Detta ska påvisas för att rådiamanterna ska bli certifierade som Kimberley diamanter.

Systemet innebär ett krav på transparens och öppenhet, detta innebär att uppgifter i avseende diamanthandeln är offentliga om så efterfrågas.⁴⁵ Utöver dessa krav måste även stater införa en nationell lag som berör diamantutvinningen, industrin och interna kontroller av export och import ska uppfyllas.⁴⁶

Kimberley processen har i skrivande stund 77 deltagande länder. EU och dess medlemsstater inklusive Sverige är deltagare i processen. Enligt uppgift från Kimberleyprocessens internationella hemsida står dessa medlemsländer för 99,8% av den globala rådiamantproduktionen.⁴⁷

Processen leds av olika medlemsländer under ett år för att sedan lämnas över till en annan stat som leder arbetet vidare. Årliga sammanträden och möten mellan medlemsstaterna och utsända observatörer sker regelbundet där olika årsredovisningar och kontroller analyseras. Dessa möten och sammanträden är öppna för personer inom diamanthandeln och för olika organisationer.

Kimberley processens certifieringssystem har en del olika krav på hur märkningen ska se ut på rådiamanter som ska finnas på den internationella marknaden. För att nämna några av dessa riktlinjer och krav ursprungslandet, värdet av rådiamanten i dollar, en unik numrering,

⁴⁴ Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-16).

⁴⁵ Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-16).

⁴⁶ Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-16).

⁴⁷ Kimberley process, *KP Basic*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/web/kimberley-process/kp-basics> (hämtad 2012-12-03).

utfärdande myndighet och datumet för utförande framgå på lasten samt att lasten ska vara säker i avseende förfälskning och sabotage.⁴⁸ Kimberley diamanter bär texten:

“Kimberley Process Certificate; The rough diamonds in this shipment have been handled in accordance with the provisions of the Kimberley Process Certification Scheme for rough diamonds”.⁴⁹

I dagsläget har KP utvecklat sitt samarbete med olika organisationer och även inom diamantindustrin, några som är värda att nämnas är *Diamond Development Initiative* (DDI) som arbetar för att utveckla de sociala, politiska och ekonomiska delarna i diamantutvinningen för att förbättra förutsättningarna för gruvarbetare och deras familjer, *Extractive Industries Transparency Initiative* arbetar för att minska staters korruption och ge den lokala befolkningen en chans att få ta del av de naturresurser som tillhör dem.⁵⁰ En annan viktig aktör i sammanhanget är World Diamond Council (WDC), som fungerar som en observatör i KP.⁵¹

3.3 Extractive Industries Transparency Initiative

EITI, Extractive Industries Transparency Initiative, skapades för att öka transparensen mellan naturresurser och regeringar. Eller snarare mellan naturresurs-företag-regering. Det vill säga att öka transparensen för att minska den bristande insynen som finns gällande regeringars inkomster från landets naturresurser.⁵² Enkelt uttryckt så går processen till på följande sätt; företag rapporterar till EITI vad de har betalt till staten för den vara de har köpt och staten uppvisar inkomst för denna sålda resurs, detta övervakas av EITI som likt KPCS består av organisationer, företag och statliga representanter, (med en svensk vid namn Jonas Moberg i

⁴⁸ Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-18).

⁴⁹ Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-18).

⁵⁰ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe`s Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 661.

⁵¹ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe`s Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 662.

⁵² Extractive Industries Transparency Initiative, *The history of the EITI*, <http://eiti.org/eiti/history>, (hämtad 2012-12-23).

spetsen).⁵³ Så det finns likheter mellan EITI och KP, dock har EITI ett helt annat system för implementering och ett helt annat syfte och tillvägagångsätt. Exempelvis så kräver EITI att en stat som vill bli EITI kandidat uppfyller fem specifika krav, sedan har det gällande landet ett och ett halvt år på sig att publicera en rapport till EITI som offentliggör vad olika företag säger sig betala till staten i form av skatter och andra avgifter och vad staten uppger fått i inkomst av dessa företag.⁵⁴ De grundläggande kraven som måste uppfyllas är i en förkortad version att regeringen måste vara tydlig med sin avsikt att implementera EITI och genomföra ett offentligt uttalande som bevisar det, regeringen ska arbeta med det civila samhället och företagen för att genomföra implementeringen, en person ska utses som ledare för projektet och en grupp aktörer som övervakar projektet i samförstånd med övriga EITI representanter. Denna grupp ska göra en fungerande plan gällande tidsuppskattning, ekonomisk uppskattning och belysa de begränsningar som kan finnas.⁵⁵

Vidare består EITI av tolv grundläggande principer och av sex stycken kriterier som måste uppfyllas för att implementera EITI.⁵⁶ Den första av dessa tolv principer som EITI är grundad på är följande: "We share a belief that the prudent use of natural resource wealth should be an important engine for sustainable economic growth that contributes to sustainable development and poverty reduction, but if not managed properly, can create negative economic and social impacts."⁵⁷

EITI har i dagsläget sexton medlemsländer som uppfyller alla krav, och tjugoen länder som kandiderar för att bli medlemmar. Frågan man kan ställa sig är vad som lockar stater att ingå i EITI? KPCS har en fördel att handelsparter minskar om ett land inte är medlem i KP, och Dodd-Frank är tvingande i sin reglering. Men vad vinner stater på att öka sin transparens i avseende inkomster baserade på naturresurser genom att ingå i EITI? Enligt EITI:s hemsida finns det fördelar för såväl stater, företag och det civila samhället. Fördelen för stater är att genom statens goda vilja att implementera EITI ökar investeringschanserna i det landet. Genom en ökad öppenhet minskar de negativa risker som företag kan försätta sig i vid handel med en stat som har en bristande öppenhet gällande sina ekonomiska förhållanden. Alltså ökar detta företags säkerhet och öppenheten visar även vart företagets pengar går till. Vidare

⁵³ Extractive Industries Transparency Initiative, *The history of the EITI*, <http://eiti.org/eiti/history>, (hämtad 2012-12-23).

⁵⁴ Extractive Industries Transparency Initiative, *Factsheet 01*, 2012-11-09, http://eiti.org/files/9-11-2012-EITI-Fact-Sheet_0.pdf, (hämtad 2012-12-25).

⁵⁵ Extractive Industries Transparency Initiative, *Factsheet 01*, 2012-11-09, http://eiti.org/files/9-11-2012-EITI-Fact-Sheet_0.pdf, (hämtad 2012-12-25).

⁵⁶ Extractive Industries Transparency Initiative, *The EITI Principles and Criteria*, <http://eiti.org/eiti/principles>

⁵⁷ Extractive Industries Transparency Initiative, *The EITI Principles and Criteria*, <http://eiti.org/eiti/principles>, princip nr 1, (hämtad 2012-12-26).

belyser EITI vikten av att främja det ekonomiska och politiska klimatet och därigenom minskas riskerna för naturresursrelaterade konflikter. Fördelen för det civila samhället är en ökad insyn i regeringens ekonomiska utspel.⁵⁸

3.4 Dodd Frank Act sektion 1502

Den 5 januari 2010 i Washington DC skapades “*Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act*”. Det är ett omfattande regelverk för att säkerhetsställa finansiell stabilitet i USA genom att transparensen i det finansiella systemet förbättras och att ansvarsskyldigheten ökar.⁵⁹ Dodd Frank Act är omdiskuterad och får motta både ris och ros. Att diskutera den amerikanska lagstiftningen är nog så intressant i sig, dock kommer enbart sektion 1502 undersökas, det är den sektion i regelverket som berör handel med konfliktmineraler. Sektionen är ett tillägg, eller snarare en ändring av Securities Exchange Act of 1934 (Securities Exchange Act of 1934 är en lag som reglerar sekundär handel i USA).⁶⁰

Målet och syftet med sektion 1502 är att stoppa den illegala handeln med konfliktmineraler främst i östra DR Kongo men även angränsande länder och därigenom stoppa våldet och de människorättskränkningar som handeln finansierar. Detta ska genomföras med bland annat ett så kallat ”due diligence” krav och ”chain of custody”.⁶¹ Detta leder till frågan vad dessa begrepp betyder i denna kontext? Begreppen i denna kontext beskrivs bäst utifrån *Council Recommendation on Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*⁶² där det framgår att företag som på något sätt är involverade i handel med mineraler från risk områden ska ålägga sig att identifiera de faktiska omständigheterna kring mineralens resa från gruva till konsument.⁶³ Detta innebär att företaget har due diligence (tillbörlig aktsamhet) ansvar att

⁵⁸ Extractive Industries Transparency Initiative, *EITI Benefits*, <http://eiti.org/eiti/benefits>, (hämtad 2012-12-27).

⁵⁹ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, H. R. 4173, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, s, 1, (hämtad 2012-12-12).

⁶⁰ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁶¹ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, 2010-01-05, (1Ai) <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁶² OECD (2011), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD Publishing. doi:10.1787/9789264111110-en

⁶³ OECD (2011), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD Publishing. doi:10.1787/9789264111110-en, s, 15. Högriskområden definieras i

kontrollera hur mineralen har utvunnits, transporterats, hanterats, bearbetats, raffinerats och att när mineralen slutligen är på marknaden ska den vara konfliktfri och inte bidra till någon form av våld på vägen dit. För att göra detta ska företagen ha en utarbetad policy i avseende mineralens leveranskedja, och en riskhanteringsplan om en identifierad risk upptäcks att mineralen kommer från illegala förhållanden.⁶⁴ Leveranskedjan är det som kallas ”chain of custody” och det är (exempelvis) diamantens väg från gruva till att pryda någons förlovningsring.

Due diligence och chain of custody innebär utifrån detta att företag är skyldiga att kontrollera att de inte bidrar till våld, och brott mot de mänskliga rättigheterna genom sin handel med diverse mineraler.⁶⁵ Alltså hårdare reglering och hårdare krav för de företag som handlar med konfliktmineraler. Företagen måste kunna påvisa var mineralerna kommer ifrån, att de är utvunna på ett lagligt sätt och att mineralerna inte på något sätt finansierar direkt eller indirekt våld. Detta innebär att ansvarsfrågan hamnar hos företaget och inte på den staten i det gällande landet eller på gruvägarna, rebeller eller miliserna, det är köparnas ansvar att de köper legitimt utvunna mineraler. Givetvis innebär DF andra krav och rekommendationer som vi ska titta närmare på.

Margot Wallström (FN:s generalsekreterares särskilda representant i frågor som rör sexuellt våld i konflikt) är en förespråkare för att Sverige och EU ska anta en liknande lagreform som USA har gjort med Dodd Frank. I en artikel den 8 mars 2012 i Svenska Dagbladet uttrycker Wallström hur Sverige och resten av EU borde följa USAs exempel och reglera mineralerna från DR Kongo.⁶⁶ Wallström ser uppenbarligen enbart fördelar med en sådan reglering, möjligtvis har hon rätt, dock ska lagens brister studeras närmare.

texten som ett område med en försvagad stat, utbrett våld, politisk instabilitet och där det råder väpnade konflikter.

⁶⁴ OECD (2011), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264111110-en, s, 16.

⁶⁵ OECD (2011), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264111110-en, s, 15.

⁶⁶ Wallström Margot, *Ny lag kan stoppa valdtakterna*, Svenska Dagbladet, 2012-03-08, http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/ny-lag-kan-stoppa-valdtakterna_6908337.svd, (Hämtad 2013-01-08).

3.5 Dodd Franks riktlinjer och krav

Inledningen i sektion 1502 är tydlig i sin ståndpunkt, den framhåller att handel med konfliktmineraler från DR Kongo bidrar till våld och specifikt sexuellt könsfördelat våld, och att detta har lett till en akut humanitär situation. Nedan följer ett utdrag för att förtydliga;

“It is the sense of Congress that the exploitation and trade of conflict minerals originating in the Democratic Republic of the Congo is helping to finance conflict characterized by extreme levels of violence in the eastern Democratic Republic of the Congo, particularly sexual- and gender-based violence, and contributing to an emergency humanitarian situation therein, warranting the provisions of section 13(p) of the Securities Exchange Act of 1934, as added by subsection.”⁶⁷

Vidare följer en mängd förtydliganden, krav, strategier och tillvägagångsätt. Några mer intressanta än andra. Definitionen på ett konfliktmineral är av intresse och definitionen är som följer;

“The term “conflict mineral” means— (A) columbite-tantalite (coltan), cassiterite, gold, wolframite, or their derivatives; or (B) any other mineral or its derivatives determined by the Secretary of State to be financing conflict in the Democratic Republic of the Congo or an adjoining country.”⁶⁸

Alltså är ett antal olika mineraler nämnda men i realiteten är dessa ointressanta då Secretary of State tillskriver sig makten att oavsett vilken mineral det gäller så omfattas dem av sektionen om Secretary of State anser att de bidrar till våld. Detta ger DF ett brett implementeringsområde, som kan påverka hela marknaden gällande alla konfliktprodukter. Vidare i dokumentet finns planer på hur fred ska främjas genom samarbete med DR Kongos regering, organisationer och observatörer, statliga institutioner ska förbättras och den statliga ekonomiska sektorn ska bli starkare så att transparens i gränsöverskridande handel ökar.⁶⁹ En annan intressant del i sektionen berör att ur ett samarbete mellan United Nations Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo, angränsande länders regeringar,

⁶⁷ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, (a), 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁶⁸ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, (e) Definitions, (4) Conflict mineral, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁶⁹ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

medlemmar i FN och lokala och internationella NGOs ska en karta över områden som är mineralrika, områden som styrs av illegala, beväpnade grupper och vilka rutter smuglingen har. Efter kartan över dessa områden är skapad ska den vara officiell som en "Conflict Minerals Map".⁷⁰ Denna karta har som syfte att säkerhetsställa var beväpnade grupper styr och givetvis varifrån konfliktmineralerna härstammar ifrån. Slutligen definieras begreppet "armed group" som en beväpnad grupp människor som är ansvariga för att utföra grova kränkningar av mänskliga rättigheter och utföra brott mot mänskligheten. Nedan följer ett utdrag av definitionen;

"The term "armed group" means an armed group that is identified as perpetrators of serious human rights abuses in the annual Country Reports on Human Rights Practices"⁷¹

3.6 KPCS svagheter och effekt

Trots framgångar har KPCS en del brister, vissa mer avgörande för implementeringen och ansvarsskyldigheten än andra. Ett uppenbart problem är att skyldigheterna som KPCS innehåller är frivilliga att genomföra, den baseras på samarbete och välvilja, intentionen kan tyckas god, men tyvärr har det de facto visat sig att alla inte delar samma välvilja att upprätthålla mänskliga rättigheter och då är det svårt att verkställa ansvarsutkrävande handlingar gentemot stater eller illegitima grupper när kraven är frivilliga.

En uppmärksam situation i Zimbabwe har visat Kimberley processens brister i dess definition på vad en konfliktdiamant är. Definition i KPCS är följande; "rough diamonds used by rebel movements or their allies to finance conflict aimed at undermining legitimate governments."⁷²

Problematiken med denna definition är att om det inte är en rebellgrupp utan en stat som utför olika brott i utvinningen av diamanter så hamnar inte dessa diamanter under benämningen konfliktdiamanter utan de säljs som legala, certifierade, konfliktfria

⁷⁰ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, (B) Designation, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁷¹ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, (E) Definitions (3) Armed Group, 2010-01-05, <http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>, (hämtad 2012-12-12).

⁷² Kimberley process, *Kimberley Process Certification Scheme*, Section I Definitions, www.kimberleyprocess.com, <http://www.kimberleyprocess.com/documents/10540/11192/KPCS%20Core%20Document>, (hämtad 2012-12-21).

diamanter.⁷³ Det är detta faktum som den tidigare nämnda kompromissen mellan NGOs och diamantindustrin har skapat.

I Zimbabwe är det inte miliser eller rebellgrupper som är aktiva, utan istället är det den statliga polisen och militären som sköter produktionen i de olika gruvorna. Olika rapporter och dokumentärer har visat hur civila som arbetar i gruvorna blir utsatta för en mängd brott såsom våld, tortyr och våldtäkter av officiella tjänstemän.⁷⁴ I fallet Zimbabwe är det alltså staten som gör sig skyldig till olika brott mot de mänskliga rättigheterna. På grund av KPCS definition av konfliktdiamanter blir inte staten Zimbabwe ansvarsskyldig under KPCS utan istället får de KPCS certifiering av diamanterna som utvinns under slavliknande förhållanden. Givetvis är detta ett stort misslyckande av KP och detta ska också vara anledningen att Global Witness och Rapaport Diamond Trading Network krävde utträde ur KP.⁷⁵

En annan möjlig problematik är för att KPCS ska fylla sitt syfte förutsätter processen att medlemslandet har kontroll på sina gränser och sina gruvor.⁷⁶ För att medlemsstaten ska kunna uppfylla de krav och riktlinjer krävs det en viss kontroll över det egna området, såsom gränskontroll, fungerande poliskår, tull och andra statliga instanser, resurser de ofta inte har. Orsaker till att rebellgrupper lyckas ta över gruvor och stora områden brukar grunda sig i att den regerande staten är svag eller någon annan form av problematik kring staten som ger beväpnade grupper möjlighet att ta över utvinning av mineraler och finansiera våld. I sådana situationer får företag fria tyglar att utnyttja lägre priser och ett svagt kontrollnät. Utifrån detta kan det tyckas något naivt att just dessa hårdast drabbade stater ska lyckas implementera KPCS utifrån den rådande situationen. Hypotetiskt får då KPCS sämst genomslagskraft i de länder som är i störst behov av regleringen. En artikel i The fund for Peace, Globalization and Human rights series, *The effect of the Kimberley Process on governance, corruption, and internal conflict* belyser dessa problem och beskriver dem som regeringars brist på engagemang och/eller bristande kapacitet.⁷⁷ Dessa två kan gälla var för sig men kan även gälla samma stat, samtidigt. Det vill säga att vissa stater har engagemanget att implementera

⁷³ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 650.

⁷⁴ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 651.

⁷⁵ Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, Ipswich, MA, s, 650.

⁷⁶ The Fund For Peace, *The effect of the Kimberley process on governance, corruption, & internal*, http://www.fundforpeace.org/web/images/stories/programs/kimberley_process-burbank.pdf, s, 3, (hämtad 2012-12-04).

⁷⁷ The Fund for Peace, *The effect of the Kimberley process on governance, corruption, & internal*, http://www.fundforpeace.org/web/images/stories/programs/kimberley_process-burbank.pdf, s, 4, (hämtad 2012-12-04).

KPCS men har helt enkelt inte de omfattande resurserna som krävs för att göra det på ett framgångsrikt sätt, andra stater har resurser men inte engagemanget eller viljan att utföra de förändringar och arbete som krävs, eller lider ett land av en stat som varken har viljan eller resurserna.

En annan tänkbar problematik är frågan om suveräniteten. KPCS kräver transparens och detta är något som stater kan uppleva som en kränkning mot landets suveränitet. Detta var en problematik som Kina framförde under processens första möten.⁷⁸ Det var lyckosamt nog inte så svårt att argumentera mot Kinas suveränitetsargument.

Nationella lagar på alla nivåer är en annan utmaning, eftersom diamantens väg från gruva till butik ska intygas från dessa olika instanser så krävs det en korruptionsfri välfungerande kontroll, det räcker inte med en korruptionsfri regering.⁷⁹ Ett land med omfattande korruption har svårare att implementera sådana förändringar som KPCS innebär.

Trots dessa komplexa svårigheter att implementera KPCS på ett framgångsrikt sätt så har processen åstadkommit mycket. Illegala diamanter har minskat radikalt sen KP skapades enligt KPs hemsida. Det faktum att KP är frivillig, har två sidor, negativ i bemärkelsen att den inte kan fungera ansvarsutkrävande i sitt verkställande och riskerar då att ignoreras, positiv i den bemärkelse att det finns en orsak för länder att bli medlemmar, (förutom att stoppa våldet) och det är att länder som inte är medlemmar får inte ingå i handel med de länder som är medlemmar i KP, vilket innebär att icke-medlemsländer riskerar att bli exkluderade från marknaden.⁸⁰ Detta är ett ganska starkt argument för att bli medlem i KP även för en stat som ser ett problem med öppenheten eller något av de andra svårigheterna som har nämnts tidigare.

⁷⁸ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 185.

⁷⁹ The Fund For Peace, *The effect of the Kimberley process on governance, corruption, & internal*, http://www.fundforpeace.org/web/images/stories/programs/kimberley_process-burbank.pdf, s, 5, (hämtad 2012-12-04).

⁸⁰ The Fund for Peace, *The effect of the Kimberley process on governance, corruption, & internal*, http://www.fundforpeace.org/web/images/stories/programs/kimberley_process-burbank.pdf, s, 5, (hämtad 2012-12-04).

3.7 Dodd Franks brister

Till skillnad från KPCS är sektion 1502 i Dodd Frank Act bindande och inte frivillig som KPCS, alla företag på den amerikanska börsen är skyldiga att följa sektion 1502 riktlinjer. En del problematik kring detta har redan visat sig i realiteten trots att sektion 1502 ännu inte är implementerad.

Laura E. Seay beskriver problematiken i sitt working paper: *What's Wrong with Dodd-Frank 1502? Conflict Minerals, Civilian Livelihoods, and the Unintended Consequences of Western Advocacy*. Seay framhåller att istället för att minska smuggling och illegal handel och därigenom våldet som drabbar civila så har smugglingen ökat och en bojkott har skett av all handel med DR Kongos mineraler.⁸¹

En annan aspekt av denna problematik är den ekonomiska aspekten, kostnaderna det innebär för företag att implementera och nå de krav och rekommendationer som sektion 1502 innebär är enorma⁸². Artikeln "*Study Says Conflict Minerals Rule May Cost Billions*" författad av Reese Darragh framgår de estimerade kostnaderna för de företag som omfattas av Dodd Frank sektion 1502. De beräknade kostnaderna är ofantliga. Närmare 7,93 miljarder dollar har en studie från Tulane University beräknat kostnaderna att bli, samtidigt framhäver studien att trots detta är enorma summor så är det stora industrier som flygindustrin, elektronikindustrin, sjukvårdsindustrin, detaljhandeln och smyckesindustrin som berörs.⁸³ Oavsett kan detta vara en bidragande orsak till att företag avslutar sin handel med DR Kongo och istället väljer andra länder där de inte behöver investera i mer än sitt företag. Detta leder till en moral etisk fråga, som är en del av grundfrågan bakom denna studie, vilket ansvar har företag i avseende MR? Eller vilket ansvar kräver det internationella samfundet av internationella företag? Genom sektion 1502 krävs det mer ansvar av företag ur ett MR perspektiv, att syftet med dem är att stoppa våldet är uppenbart, dock kräver sektion 1502 ansvar från företag. En eventuell brist som sektionen har gemensamt med KPCS är det som situationen i Zimbabwe och även i östra DR Kongo har visat oss, att det finns illegala grupper inom statliga arméer, regeringar och polisväsendet. Sektionen uttrycker inte i lagtexten att

⁸¹ Seay, Laura E, *What's wrong with Dodd-Frank 1502? Conflict Minerals, Civilian Livelihoods, and the Unintended Consequences of Western Advocacy*, CGD Working Paper 284. Washington, D.C.: Center for Global Development, s, 3.

⁸² Montague, Dena, *Stolen Goods: Coltan and Conflict in the Democratic Republic of Congo*, SAIS Review, Volume 22, Number 1, Winter-Spring 2002, published by The Johns Hopkins University Press DOI:10.1353/sais.2002.0016, s, 115.

⁸³ Darragh, Reese. "*Study Says Conflict Minerals Rule May Cost Billions.*" Compliance Week Business Source Complete, 2012.

sektionen även omfattar dessa om de är involverade i illegal utvinning och försäljning av konfliktmineraler.⁸⁴ Detta är en gemensam brist hos de båda. Hypotetiskt kan stater agera utanför sektion 1502 men även med denna brist så ska företag uppvisa due diligence och chain of custody, varav en stat som utvinnet mineraler under illegala former inte kan sälja dessa vidare till ett Dodd Frank omfattat företag. Och denna eventuella brist är en tolkning av definitionen som är citerad tidigare i studien, det är inte tydligt att stater kan omfattas eller ej, detta är en tolkningsfråga av texten. Oavsett så får sektionen samma effekt trots brist eller ej.

4 SWOT Analys

Så här långt i studien har KPCS och DF förtydligats och olika aspekter på företags investeringar i andra länder samt den ekonomiska globaliseringen har diskuterats utifrån olika författare. Som tidigare nämnt utgår analysen från Anna Remišová och Zuzana Búciová's definition som belyser rättsligt ansvar, Alexander Dahlsruds definitioner som omfattar frivilligt arbete och det sociala förhållandet mellan företag och samhälle, och på vad CSR innebär utifrån FN's principer kring MR.⁸⁵ Corporate social responsibility är som tidigare nämnt ett omtvistat begrepp. En av anledningarna till att konsensus inte råder kring en definition på CSR som nämns i artikeln *Measuring corporate social responsibility towards employees* är att förståelsen av CSR varierar utifrån olika områden, det vill säga olika industrier men även de juridiska, politiska, historiska, kulturella och sociala förhållanden i olika länder ger differerande förståelse av vad CSR egentligen är.⁸⁶

Alexander Dahlsruds teori kring ämnet innebär att det inte är bristen på en universell definition på CSR som är problemet kring att CSR inte utövas i den utsträckning man hade önskat utan snarare att CSR beskrivs som ett fenomen och att detta inte bidrar med hur CSR ska förtydligas som en social konstruktion och hur CSR ska implementeras i skapande processen av affärsstrategier.⁸⁷

⁸⁴ Cannon, Patrick, *Controlling Congos minerals*, Foreign Policy in Focus, Political Science Complete, ISSN: 15241939, s, 1.

⁸⁵ United Nations Global Compact, *The Ten Principles*, <http://www.unglobalcompact.org/aboutthegc/thetenprinciples/index.html>, (hämtad 2012-12-26).

⁸⁶ Remišová Anna, och Zuzana Búciová, *Measuring corporate social responsibility towards employees*, Journal For East European Management Studies 17, no. 3, ISSN: 09496181, s, 274.

⁸⁷ Dahlsrud Alexander, *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions*, Department of Industrial Economics and Technology Management, Faculty of Social Science and Technology Management, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway, s, 6.

Nu när det råder konsensus i denna studie vad CSR är utifrån dessa definitioner, existerar en utgångspunkt för analysen. Socialt förhållande mellan företag och samhälle, företags rättsliga ansvar gentemot dess intressenter, företags MR, och slutligen företags frivilliga arbete. Dessa placeras som rubriker i en enkel form av en SWOT analys, där det under varje rubrik följer en styrka, svaghet, möjlighet och potentiellt hot från respektive text (DF & KPCS). Resultaten från analysen sammanfattas därefter.

4.1 SWOT analys av Kimberley Process Certification Scheme

Styrkor	Svagheter	Möjligheter	Hot
<p>Socialt Ökar samarbetet mellan stat, civilsamhället, industri och NGOs</p> <p>Rättsligt ansvar Handel sker enbart mellan företag i KPs medlemsländer</p> <p>MR Har de facto minskat illegala diamanter på den internationella marknaden</p> <p>Frivillighet Skapat och upprätthålls av en välvilja att minska våldet och illegal utvinning</p>	<p>Socialt Innehåller enbart rekommendationer och uppmuntrar företag agera efter CSR</p> <p>Rättsligt ansvar Har inget tvingande verkställande</p> <p>MR Definitionen av konfliktdiamanter har en negativ följd för civila</p> <p>Frivillighet Ökar nödvändningsvis inte företags CSR i avseende moral och etik på grund av icke rådande konsensus om vad det egentligen är</p>	<p>Socialt Förbättra den sociala miljön i hårdast drabbade områden genom att ge tillbaka till samhället i form av exempelvis sjukvård och skola.</p> <p>Rättsligt ansvar Förbättring av certifieringssystemet som garanterar konfliktfria produkter</p> <p>MR Utöka företags arbetspolicy utifrån CSRs riktlinjer och främja för en bättre arbetsmiljö anställda genom staters ansvar gentemot KPCS krav</p> <p>Frivillighet Öka CSR implementeringen i internationella företag för att stödja KP</p>	<p>Socialt Företag ser enbart ekonomiska fördelar i FDI och implementerar inte CSR policys</p> <p>Rättsligt ansvar Stater och företag kan ignorera KPCS krav och rekommendationer</p> <p>MR Minskning av illegala diamanter behöver inte alltid betyda att MR brotten minskar</p> <p>Frivillighet Staters bristande kapacitet att införa de krav och rekommendationer som KP förespråkar</p>

Utifrån denna analys är det möjligt att se att på grund av att KPCS är skapat av olika aktörer och baserat på frivillighet kan samarbetet förbättra relationen mellan civilsamhället, NGOs,

industri och stat. De interna styrkorna är att KPCS kan reglera handeln så att de sker mellan medlemsländer (alltså de företag som verkar i dessa länder) som följer de rekommendationer KPCS har. Förmågan att inte certifiera diamanter som inte hanterats enligt kraven är en styrka som kan sätta press på företag och stater att bli medlemmar och uppfylla KPCS rekommendationer för att öka sina chanser på den internationella marknaden. Detta kan i förlängningen locka fler företag att investera i landet, och genom detta kan de externa faktorerna öka det sociala förhållandet mellan företag och civilsamhället i avseende arbetsmöjligheter och förbättrade förhållanden. En sista styrka är givetvis att de illegala diamanterna har minskat på den internationella marknaden.

Av de interna svagheter som visas i analysen är den mest akuta svagheten KPCS definition av vad som är en konfliktdiamant, gett ödesdigra konsekvenser i exempelvis Zimbabwe, som har belysts i denna studie. Denna svaghet i KPCS borde åtgärdas inom den närmsta tiden för att stoppa det extrema våldet och MR brotten som drabbar civila. Samtidigt som frivilligheten har fördelar har den nackdelar och en av dem är att KPCS inte är tvingande i sin utformning, och att den enbart uppmuntrar till de rekommendationer den innehåller är en aspekt som kan innebära negativa konsekvenser. Att ingen konsensus råder kring CSR innebär en problematik för att den ska implementeras inom företag. Genom öppenhet och en gemensam konsensus om de nationella lagar och den öppenhet som KPCS kräver kan problematiken kring suveränitet kringgåas. Eventuellt kan EITI fungera som en alternativ handlingsplan på hur transparensen ska fungera utan att kränka suveräniteten.

Möjligheterna och hoten som framkommer i analysen är beroende av externa aktörer, kapacitetsbristen och korrruptionen är de främsta problemen för KPCS. Det finns ingen universell lösning på dessa komplexa problem, men att de borde prioriteras för att det ska finnas en möjlighet för stater och företag att uppfylla de krav KPCS har är uppenbart.

4.2 SWOT analys av Dodd Frank sektion 1502

Styrkor	Svagheter	Möjligheter	Hot
<p>Sociala Kan innebära faktiska förändringar för civilsamhället</p> <p>Rättsligt ansvar Har en frihet att omdefiniera vad som är konfliktmineraler, det vill säga att den omfattar alla mineraler som finansierar krig, vapen, illegala grupper och våld</p> <p>MR Minska våldet genom hårdare reglering genom företagsansvar</p> <p>Frivillighet Omfattar börsnoterade företag</p>	<p>Sociala Inga direkta strategier för hur företag ska bidra med förbättringar i samhället</p> <p>Rättsligt ansvar Tar inte hänsyn till kapacitetsbristen och den ekonomiska aspekten för företag att möjliggöra en implementering</p> <p>MR Omfattar enbart DR Kongo och angränsande länder</p> <p>Frivillighet Bristande riskanalysering gällande lagens effekter i DR Kongo som har gett företag möjligheten att bojkotta handel från landet</p>	<p>Sociala Arbetsmöjligheter för civilbefolkningen</p> <p>Rättsligt ansvar Lägger ansvar på företag som de facto reglerar handel och efterfrågan och därav kan en hypotetisk skillnad ske</p> <p>MR Företag gör förbättringar för anställda, arbetsmiljö, anställning, löner osv</p> <p>Frivillighet Nystartade företag etablerar riktlinjer och CSR riktlinjer från början</p>	<p>Sociala Företag prioriterar vinst istället för att investera i samhällen</p> <p>Rättsligt ansvar Kapacitetsbristen tvingar företag att byta leverantör</p> <p>MR Arbetslöshet, ökad fattigdom, lägre levnadsstandard</p> <p>Frivillighet Ökad smuggling, istället för att investera i att uppfylla kraven</p>

Analysen visar oss att DF har möjlighet genom sin utformning att göra en faktisk skillnad, genom att i sitt verkställande tvinga företag till ansvar. Även möjligheten för DF att definiera vad som är konfliktmineraler är en styrka, DF är inte begränsad som KP är till ett mineral utan har möjligheten att välja vad som är ett konfliktmineral. Varför ”omfattar börsnoterade företag” hamnar under styrka-frivillighet i analysen är på grund av att företag som inte vill ta

sitt ansvar i avseende due diligence och chain of custody behöver inte vara en del på den amerikanska börsen, valet är alltså frivilligt och får baseras på deras etik och moraliska CSR policy. Likaväl som DF har den styrkan har den som svaghet att den riktar sig till DR Kongo och angränsande länder. Varför ska inte sektionen gälla universellt kan man fråga sig, fler kontinenter har liknade problematik, exempelvis Sydamerika. Detta ger företag en möjlighet att handla med konfliktmineraler från andra länder. En bristande ekonomisk riskanalys ger svårigheter för implementering av lagen.

Möjligheterna som presenteras i analysen är tänkbara vid en lyckad implementering och genom att företag investerar i CSR utifrån Dodd Franks krav, detta kan ge fler arbetsmöjligheter för civilbefolkningen och bättre arbetsförhållanden, samtidigt som ny etablerade företag utgår från dessa riktlinjer från dag 1.

Potentiella hot utifrån är delvis baserad på staters och företags kapacitetsbrist främst i avseende ekonomisk kapacitetsbrist, men även bristande infrastruktur och säkerhet innebär potentiella hot mot en framgångsrik implementering.

4.3 Komparativ analys av KPCS och Dodd-Frank Sektion 1502

Möjligheten att applicera KPCS på andra mineraler än diamanter kan innebära en del komplexa svårigheter. Tidigare i denna studie har pälsindustrin beskrivits som en industri med liknande inslag som kan jämföras med diamanterindustrin. Båda dessa industrier har mycket att förlora om deras produkter förknippas med metoder som deras konsumenter inte accepterar, hela varumärket, alltså produkten får en stämpel som kan ge hela industrin ödesdigra konsekvenser. Risken att diamanter förknippas med tortyr, mord, våldtäkter och slaveri är inget företag vågar riskera och just av den anledningen accepterade De Beers och resten av diamanterindustrin KPCS. Däremot har andra mineraler som utvinns under liknande former inte samma konsumentgrupp, exempelvis kan coltan som utvinns till en stor del i DR Kongo och omfattas av Dodd Franks sektion 1502 jämföras. Coltan (kolumbit-tantalit) är ett efterfrågat mineral som används bland annat i olika typer av elektronik, sjukvårdsapparater och vapen.⁸⁸ Skillnaden är att även coltan finns på den internationella marknaden men i form av surfplattor, mobiltelefoner och andra elektroniska apparater. En diamanter är en diamanter och har sitt

⁸⁸ Sourt Raphaël, *Det gråa guld som kostar mänskligt lidande i Afrika*, Allt om vetenskap, 2008-09-02, <http://www.alltomvetenskap.se/index.aspx?article=3481>, (hämtad 2012-12-10).

exklusiva värde i vad den är som en naturlig produkt, coltan måste förädlas och användas med andra material för att en effekt ska uppnås. Coltanet är således en ”osynlig” produkt som en stor del av världen är beroende av och använder dagligen.

Utifrån detta är en tydlig skillnad funnen mellan KPCS och DF som inte framgår i analysen. Alltså är vilka typer av mineraler som resolutionerna riktar sig till av vikt för effekten av resolutionerna. Eftersom DF omfattar alla mineraler som Secretary of State anser bidra till våld får DF en större målgrupp. Dålig publicitet för diamanter har en annan genomslagskraft på den internationella marknaden än exempelvis coltan utvinningen i DR Kongo har. En uppenbar skillnad mellan KPCS och DF är givetvis att KPCS är en frivillig, samarbetsbaserad resolution som inte har möjlighet att kräva ansvar av stater eller företag. DF är motsatsen, det vill säga ett statligt regelverk som tvingar de företag som är börsnoterade på den amerikanska börsen att uppfylla kraven som återfinns i sektion 1502. Det är delvis denna skillnad som gör de båda intressanta att jämföra, hypotetiskt borde DF lyckas ännu bättre än KPCS på grund av att det är köparen som har ett ansvar att uppfylla. Detta sätter krav på den internationella marknaden och slutligen borde detta främja legitima gruvor och hindra smuggling och illegal utvinning av konfliktmineraler. Tanken bakom detta är givetvis om ingen köper de illegala mineralerna finns det slutligen ingen mening att utvinna dem. Detta är en annan ståndpunkt än KPCS, som istället motarbetar rebeller genom att staten i det gällande landet ska förhindra och införa diverse krav efter medlemskap i Kimberley processen. DF reglerar istället den internationella marknaden för att komma åt problemet och stoppa våldet.

Tydliga skillnader och de svårigheter dessa skillnader bringar är alltså produkten som omfattas av resolutionerna, skillnaden mellan diamanter och andra mineraler, statligt regelverk mot internationellt samarbete, vart fokus riktas, mot den internationella marknaden eller den ursprungliga källan för utvinning.

5 Diskussion

Balansen mellan makt och ansvar är kärnan och problematiken i FDI och internationell handel. I denna studie har fokus varit på mineraler från den afrikanska kontinenten men ämnet kan omfatta handel som sker över hela världen. Företags ansvar kan diskuteras långt utöver vad som tas upp i denna studie. Olika industrier kan ifrågasättas utifrån CSR, exempelvis tobaksindustrin eller snabbmatskedjor som bidrar till en försämring av människors hälsa enbart för en ekonomisk vinst. Hur ska dessa industriers ansvar utmätas i jämförelse med DR Kongos problematik med illegal handel av konfliktmineraler? Tobaksindustrin bidrar indirekt till att många människoliv förloras årligen, likaväl som den illegala handeln med konfliktmineraler. Carroll uttrycker att konceptet bakom ansvar innebär att de som utnyttjar makten på ett sätt som samhället inte accepterar tenderar att förlora den i sinom tid.⁸⁹ Låt oss hoppas att Carroll har rätt.

Syftet i Dodd Frank Act sektion 1502 är enligt preamblen att minska illegala grupper finansierande av våld utifrån utvinning och illegal handel med konfliktmineraler. USA är medlemmar i både KP och EITI samt utformat sektion 1502, trots detta har DF inte lyckats med något av de målen som är utsatta enligt olika nyhetsbevakningar och akademiker utan snarare bidragit med motsatt effekt. Möjligheten för att DF kan lyckas bättre i framtiden är ovisst, ett hårt reglerande regelverk som lägger ansvar på företag är hypotetiskt ett bra initiativ, men med de svaga stater som återfinns i stora delar av de drabbade länderna är det svårt att införa sådana krav, kapaciteten för att uppfylla dem existerar helt enkelt inte.

Den 26 oktober av ifrågasätter Carina Hägg (S) Sveriges motarbetande av ett införande av en EU-lagstiftning liknande den amerikanska Dodd Frank sektion 1502. I en öppen fråga till statsrådet Ewa Björling (M) frågan lyder: vad har regeringen vidtagit för åtgärder med anledning av den destruktiva handeln med konfliktmineraler och dess följdverkningar? Den 7 november svarar Björling att Dodd Frank sektion 1502 har visat sig vara kontraproduktiv, och att sektionen ha ökat arbetslösheten och fattigdomen. Björlings förslag är istället att de system som redan finns ska utvecklas, hennes exempel är OECD:s arbete. Björling menar att OECD:s riktlinjer har samma syfte som artikel 1502 i Dodd Frank Act, men att de inte är lika begränsade som Dodd Frank. Björling framhåller även att OECD kan påverka länder som inte är EU medlemmar. Även Extractive Industries Transparency-initiativet nämns i hennes svar

⁸⁹ Carroll, Archie B, *Business & society: ethics and stakeholder management*, 6, ed, South-Western, Mason, Ohio, 2006, s, 22.

som Sveriges principer gällande företag och mänskliga rättigheter.⁹⁰

Ett antal svenska företag har blivit ertappade med att utnyttja arbetskraften i underutvecklade länder, utåt har företagen god policy kring mänskliga rättigheter och bidrar med ekonomisk utveckling i fattiga länder när de i själva verket lämnar de svenska regelverk kring arbetsmiljö, anställning, säkerhet och skäliga löner så fort de passerar den svenska gränsen. Den 25 oktober skriver Jon Röhne i Miljö Aktuell att de företag i Sverige som inte ens kräver levnadslön för deras anställda i exempelvis Indiens textilfabriker är H & M, Cubus, Dressman, Bikbok, Carlings, Levi's Store, Lindex, Kapp-Ahl, Indiska, JC, Brothers, Sisters, Polarn & Pyret och slutligen Gina Tricot.⁹¹ Detta är alla väletablerade affärer som de flesta i civilsamhället har en relativt god syn på.

Företags roll är alltså större än vad som utmålas. Företag är delvis ansvariga för den utveckling som har skett, delvis på grund utav att en ekonomisk vinst mörklägger individens moral och etik, även det faktum att det man inte ser utan bara hör är lättare att ignorera. Den ekonomiska globaliseringen är ofta precis som KP och DF implementerad ur ett ”top down” perspektiv, varav befolkningen inte har någon större möjlighet att delta i processerna.⁹² Trots de empiriska negativa följer många MNC investeringar har åstadkommit visar studier på att sådana investeringar kan bidra till en förändring av traditionella värderingar som inte lever upp till MR normer, förbättra nationell policy för att staten ska locka MNC att investera i landet och minska lokala eliter.⁹³ Dodd Frank och KPCS gör det svårare för företag att ignorera deras effekt på de samhällen där de verkar, förhoppningsvis kan detta leda till att företag inte bara upprätthåller MR till en viss kostnad, varav MR får stå tillbaka för en ekonomisk vinst utan att MR etableras som en grund i företags policy vid utländska investeringar och inom den internationella handeln.

⁹⁰ Björling Ewa, *Handel med konfliktmineraler*, Sveriges riksdag, svar på frågor, 2012-11-07, www.riksdagen.se, http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Fragor-och-anmalningar/Svar-pa-skriftliga-fragor/Handel-med-konfliktmineraler_H012777 (hämtad 2013-01-03).

⁹¹ Röhne Jon, *HM-skandalen: Här är de svenska klädföretagen som inte kräver levnadslön*, Miljöaktuellt, 2012-10-25, <http://miljoaktuellt.idg.se/2.1845/1.473419/hm-skandalen-har-ar-de-svenska-kladforetagen-som-inte-kraver-levnadslon>, (hämtad 2013-01-01).

⁹² Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184.

⁹³ Richards David L, Gelleny Ronald D, *Economic Globalization and Human Rights, Human rights: politics and practice*, 183-197. Goodhart, Michael E (red), Oxford University Press, Oxford, 2009, s, 184.

5.1 Slutsats

Genom denna studie har Kimberley processen och Dodd-Frank Act sektion 1502 förtydligats. Varför de skapades, deras syfte och mål och hur och vad de reglerar. Genom att jämföra de båda i en SWOT analys har studien visat på de svagheter, styrkor, möjligheter, hot och olikheter DF respektive KP har i förhållande till företags ansvar och effekter i samhällen. Med de valda definitionerna som rubriker i analysen är det tydligare vad studien faktiskt undersöker och utifrån vad och vilket perspektiv studien gör detta. Studien argumenterar för att en kombination av ett frivilligt samarbete mellan stater och striktare internationella lagförändringar gällande internationell handel med mineraler är det som har bäst utsikt att lyckas i verkligheten. Det vill säga att de fördelar KPCS har kan tillsammans med de fördelar DF bidrar med kan vara en lyckad kombination. Det har visat sig utifrån denna studie att ingen av de båda är tillräckliga för att uppnå en förändring inom en snar framtid. KPs svaga och frivilliga implementering och DFs negativa följder på grund av en hård reglering som i realiteten är omöjlig att upprätthålla för ett land med svaga statliga institutioner som istället orsakat bojkott är inte rätt väg att gå. Genom att belysa EITI i denna studie har ett tredje exempel visats. SWOT analysen bidrar med en tydlig bild av KPCS och DFs möjligheter, svagheter, styrkor och de eventuella hot de kan innebära.

Följdaktningen blir svaret på studiens frågeställning (*har företag ett ansvar gentemot MR utifrån dessa dokument?*) att sektion 1502 tvingar företag att ta ett större ansvar och öka sitt CSR, genom krav på due diligence och kravet på chain of custody, effekten av detta är ett större företagsansvar gentemot MR. KPCS är inte lika omfattande i sina krav utan uppmuntrar och rekommenderar företag och industrin att följa deras riktlinjer avseende MR, samtidigt har KPCS en fördel med regleringen av handel mellan medlemsländer samt att den är utformad av ett internationellt samarbete där industrin inte kan känna sig ”överkörd” som den kan av Dodd Frank. Utifrån analysen och studien så har företag ett etiskt och moraliskt ansvar gentemot det samhälle de verkar i, genom DF och KPCS uppmärksammas detta ansvar.

Vilken av dessa två ”resolutioner” som har bäst möjlighet att uppfylla mänskliga rättigheter, är svaret att en kombination av dessa borde ha bäst utsikt för att lyckas, KPs medlemskrav för att ingå handel, tillsammans med DFs hårda krav på företag och EITIs krav på öppenhet av stater. Vidare i frågeställningen har KP minskat de illegala diamanternas frammarsch på den internationella marknaden, och bidragit till bättre kontroll och arbetsmiljö på några platser i Afrika. Fördelar och brister har belysts utifrån de båda dokumenten. DF är en amerikansk lag som inte ännu är implementerad men den har inget samarbete med andra

projekt utan den tillhör amerikansk politik och lag. Studien avslutas med ett utdrag ur Ian Smillies bok *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*. Utdraget kan tyckas malplacerat men det fångar essensen av problematiken. Ian Smille gör en liknelse mellan internationella riktlinjer och en scen i filmen *Pirates of the Caribbean*, där kapten Jack Sparrow försöker att förhala sin avrättning genom att åberopa "the pirat code", kapten Barabossa svarar följande: "the code is really nothing more than a set of guidelines."⁹⁴

⁹⁴ Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press, s, 160.

6. Referenser

Carroll, Archie B, *Business & society: ethics and stakeholder management*, 6, ed, South-Western, Mason, Ohio, 2006.

Crane Andrew, Matten Dirk, McWilliams Abigail, Moon Jeremy, and Siegel Donald, *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*, Oxford University Press, Oxford Handbooks Online DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199211593.003.0003.

Goodhart, Michael E. (red.) Richards, David L, Gelleny, Ronald D, *Human rights: politics and practice*, Oxford University Press, Oxford, 2009, *Human rights: politics and practice*, Oxford University Press, Oxford, 2009.

Moran, Theodore H, Edward M. Graham and Magnus Blomström, *Does Foreign Direct Investment Promote Development?* Washington, DC: Institute for International Economics and the Center for Global Development. 2005. Paper: ISBN 0 881 32381 0

OECD, *Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD, Publishing.doi:10.1787/9789264111110-en.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264111110-en>

Smillie, Ian, *Blood on the Stone, Greed Corruption and War in the Global Diamond Trade*, London 2010, Anthem Press.

Vetenskapliga artiklar och internet källor

Cannon, Patrick, *Controlling Congos minerals*, Foreign Policy in Focus, Political Science Complete.

Carroll, Archie B, *The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders*, Business Horizons 1991.

Dahlsrud Alexander, *How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions*, Department of Industrial Economics and Technology Management, Faculty of

Social Science and Technology Management, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norway.

Darragh, Reese. "*Study Says Conflict Minerals Rule May Cost Billions.*" Compliance Week Business Source Complete, 2012.

Montague, Dena, *Stolen Goods: Coltan and Conflict in the Democratic Republic of Congo*, SAIS Review, Volume 22, Number 1, 2002, The Johns Hopkins University Press
DOI:10.1353/sais.2002.0016.

Nichols Julie Elizabeth, *A conflict of diamonds: The Kimberley process and Zimbabwe's Marange fields*, Denver Journal Of International Law & Policy, 2012.

OECD (2011), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*, OECD Publishing
doi:10.1787/9789264111110en <http://dx.doi.org/10.1787/9789264111110-en>

Seay, Laura E, *What's Wrong with Dodd-Frank 1502? Conflict Minerals, Civilian Livelihoods, and the Unintended Consequences of Western Advocacy*, CGD Working Paper 284. Washington, D.C Center for Global Development,
<http://www.cgdev.org/content/publications/detail/1425843>

Swot analysis,

https://depts.washington.edu/oei/resources/toolsTemplates/SWOT_analysis.pdf

The Fund For Peace, *The effect of the Kimberley process on governance, corruption, & internal*, http://www.fundforpeace.org/web/images/stories/programs/kimberley_process-burbank.pdf

Wright, Clive, *Tackling Conflict Diamonds: The Kimberley Process Certification Scheme*. 2004. International Peacekeeping, Vol.11,

<http://www.artsrn.ualberta.ca/courses/PoliticalScience/474A1/documents/CliveWrightTacklingConflictDiamondsKimberleyProcess.pdf>

Dokument

Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act, *TITLE XV—Miscellaneous provisions, Sec. 1502, Conflict Minerals*, H. R. 4173, 2010-01-05, (1Ai)

<http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf>

Utskriftformat återfinns på adressen: U.S. Government Printing Office, Public Law 111 - 203 - Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act , U.S Government Printing Office <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-111publ203/content-detail.html>

The Kimberley Process Certification Scheme återfinns på adressen:

<http://www.kimberleyprocess.com/web/kimberley-process/core-documents>

A renewed EU strategy for Corporate Social Responsibility återfinns på adressen:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>

European Commission, *Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions*, Brussels, 25-10-2011, COM(2011) 681 final, återfinns på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>

United Nations Global Compact, *The Ten Principles*, återfinns på:

<http://www.unglobalcompact.org/aboutthegc/thetenprinciples/index.html>

Tidningsartiklar

Björling Ewa, *Handel med konfliktmineraler*, Sveriges riksdag, svar på frågor, 2012-11-07, www.riksdagen.se, http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Fragor-och-anmalningar/Svar-pa-skriftliga-fragor/Handel-med-konfliktmineraler_H012777 (hämtad 2013-01-03).

Hansson Marcus, Bjurbo Peter, *Kan certifiering stoppa konfliktmineralerna?* Sveriges Radio, 2012-05-02, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3345&artikel=5089949>, (hämtad 2012-12-27).

Hielle Lars-Peter, Milder Julia, *Inga kvinnor i saudisk IKEA-katalog*, 2012-10-01, Sveriges radio nyheter, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5290616>, (hämtad 2012-12-26).

Röhne Jon, *HM-skandalen: Här är de svenska klädföretagen som inte kräver levnadslön*, Miljöaktuellt, 2012-10-25, <http://miljoaktuellt.idg.se/2.1845/1.473419/hm-skandalen-har-ar-de-svenska-kladforetagen-som-inte-kraver-levnadslon>, (hämtad 2013-01-01).

Sourt Raphaël, *Det gråa guldet som kostar mänskligt lidande i Afrika*, Allt om vetenskap, 2008-09-02, <http://www.alltomvetenskap.se/index.aspx?article=3481>, (hämtad 2012-12-10).

Wallström Margot, *Ny lag kan stoppa våldtäkterna*, Svenska Dagbladet, 2012-03-08, http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/ny-lag-kan-stoppa-valdtakterna_6908337.svd, (Hämtad 2013-01-08).

Organisationers hemsidor

Extractive Industries Transparency Initiative, återfinns på: www.eiti.org

Kimberley process, återfinns på: www.kimberleyprocess.com

OECD, <http://www.oecd.org>